



Eduskunta
Hallintovaliokunta

Viite

Asia

VNS 4/2021: Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta; ulkoministeriön kirjallinen lausunto

Ulkoministeriö osallistui sisäisen turvallisuuden selonteon poikkihallinnollisen valmistelusihteeristön työhön. Ulkoministeriön jäsen valmistelusihteeristössä oli poliittisen osaston apulaisosastopäällikkö Tanja Jääskeläinen. Selonteon poikkihallinnollinen valmistelu oli hyvää ja käytännönläheistä.

Sisäisen turvallisuuden selonteko, kuten puolustuselontekokin, on jatkoa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittiselle selonteolle. Puolustuselonteon ja myös sisäisen turvallisuuden selonteon valmistelua on ohjannut ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon toimintaympäristön arvio. Yhteinen ajantasainen arvio kansainvälisestä tilanteesta ja sen muutoksesta on tärkeää ulko- ja turvallisuuspolitiikan, puolustuspolitiikan ja sisäisen turvallisuuden kannalta.

Turvallisuustilanne lähialueillamme jatkuu jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää, kansainvälistä oikeutta ja yhteisesti sovittuja toimintatapoja on osin kyseenalaistettu. Suurvaltasuhteiden jännitteet ovat lisääntyneet ja Venäjä on epävakauttanut tilannetta lähialueillamme.

On selvää, että **monet kansainvälisen toimintaympäristön muutokset ja globaalitason haasteet vaikuttavat myös Suomen sisäiseen turvallisuuteen**. Onkin tärkeää, että tarkastelemme turvallisuutta laajasta näkökulmasta. Ulkoministeriö on pitänyt tärkeänä tuoda ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossakin kuvattuja haasteita ja ilmiöitä mukaan myös tähän sisäisen turvallisuuden selontekoon.

Globaalit haasteet, kuten **ilmastonmuutos, pandemiat ja muuttoliike** ovat tulleet meitä entistä lähemmäksi. Globaaleihin turvallisuushaasteisiin kuuluu myös **terrorismin uhka**. Myös Suomen turvallisuus on altis muutoksille kansainvälisessä toimintaympäristössä. Kysymykset, kuten **suurvaltasuhteiden kehitys ja kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän luotettavuus**, heijastuvat turvallisuuteemme.

Suomen turvallisuutta lujitetaan kansallisin toimin, mutta myös kansainvälisen yhteistyön kautta. Esimerkiksi: **Suomi edistää aktiivisesti vakautta ja turvallisuutta osallistumalla sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan**. Kriisinhallinnalla edistetään turvallisuutta konfliktialueella mutta samalla vaikutetaan myönteisesti myös sisäiseen turvallisuuteen.

Kriisinhallinnan parlamentaarinen komitea tuoreessa mietinnössään toteaa, että Suomen tulee jatkaa aktiivista ja monipuolista **osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan** ja erityisesti niillä konfliktialueilla, joilla on suurimmat turvallisuusvaikutukset Suomeen ja Eurooppaan. Irak ja Afrikassa Sahelin alue ovat esimerkkejä, miten terrorismi ja muuttoliike voivat vaikuttaa Euroopan turvallisuuteen.

Ulkoministeriö päättää Suomen osallistumisesta siviilikriisinhallintaan. Hallitusohjelmassa on lisäksi päätetty **siviilikriisinhallinnan osaamisen kasvattamisesta** vähintään 150 asiantuntijaan. Kriisinhallintaoperaatioiden osana suomalaiset asiantuntijat ovat muun muassa kouluttamassa konflikteista kärsineiden maiden sotilaita, neuvomassa terrorismia ja kansainvälistä rikollisuutta vastaan toimivia viranomaisia sekä vahvistamassa neuvontatyön kautta oikeuslaitosten toimintaa. Kun kriisinhallinnan keinoin vahvistetaan konfliktimaiden vakautta ja kehitetään turvallisuusviranomaisten toimintaa, vaikutaan moniin konfliktien juurisyihin ja ehkäistään rajat ylittävien uhkien ja ongelmien leviämistä.

Kansainvälisen toimintaympäristön heikentynyt ennakoitavuus edellyttää entistä vahvempaa kansallista valmiutta. Erilaiset **hybridi- ja kyberuhkat** ja toiminta ovat lisääntyneet ja edellyttävät sekä kansallisia toimia että kansainvälisen tason yhteistyötä. Viime aikoina Suomen valtion päätöksentekokelempiinkin kohdistunut vihamielinen kybertoiminta on painava muistutus näiden nousevien uhkien vakavuudesta ja laajuudesta. Ulkoministeriöllä on ollut näissä kysymyksissä erittäin hyvä yhteistyö sisäministeriön sekä puolustusministeriön kanssa.

Suomen turvallisuuden avaintekijöitä ovat myös yhteiskunnan kriisinsietokyky, jolla luodaan kynnystä ulkopuolelta suomalaiseen yhteiskuntaan kohdistuvalle vaikuttamiselle. Tätä **kriisinsietokykyä vahvistamme yhdessä mm. EU:ssa tehtävällä työllä sekä myös Nato-kumppanuuden kautta.**

Selonteko huomioi **myös tiedustelun kautta saatavan tiedon merkityksen**. Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa tarvittavan tilannekuvan muodostamisessa tiedustelulainsäädännön tarjoamat mahdollisuudet ovat tärkeässä asemassa. Lainsäädäntö tukee edellytyksiämme vahvistaa kansallista turvallisuutta.

Selonteossa todetaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan selonteon kanssa yhteneväisesti, että **Suomi jatkaa kansainvälistä yhteistyötä terrorismin, väkivaltaisen ekstremismin ja väkivaltaisen radikalisoitumisen torjumiseksi osana kansallista ennaltaehkäisyä**. Euroopan unioni on Suomelle keskeinen vaikutuskanava ja turvallisuusyhteisö, jonka terrorisminvastainen ulkosuhdetyö ja jäsenvaltioiden sisäisen turvallisuuden toimet lisäävät sekä unionin että jäsenvaltioiden kykyä torjua ja ennalta estää terrorismia. Suomi osallistuu terrorismin vastaiseen kansainväliseen yhteistyöhön EU:n lisäksi YK:ssa, Euroopan neuvostossa, ETYJ:ssä, kansainvälisen Isisin vastaisen koalition jäsenenä sekä muissa kansainvälisissä ja eurooppalaisissa yhteyksissä.

Apulaisosastopäällikkö

Tanja Jääskeläinen

Liitteet

-